

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 416. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063665456/facsimile.pdf> (tilgået 28. november 2021)

Anvendt udgave: Jærnet

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

- (1772-1801). Citatet ikke identificeret. – *Magnus Lehnberg*: biskop i Linköping, død 1808, kendt for sin veltalenhed.
- 72 *Bergskolan*: i Filipstad oprettedes i 1830. – *Kloffeveje*: dårlige veje, hvor transport kun kan ske med lastdyr. – *Kløvsadlen*: hestesaddel indrettet til transport af gods. – *Vintervejene*: veje, der kun kan benyttes om vinteren (over islagt vand o.l.).
- 73 »Det er en tafta...»: fra Erik Gustaf Geijers erindringsbog *Minnen* (1834). – *Christopher Myhrman*: (1751-1811), ejeren af Råmens brug i Värmland, der tog sig af *Isaias Esaiasson*: senere E. Tegnér (1782-1846), svensk digter, gift med Myhrmans datter Anna (1785-1853) og således svoger til *Olof Christofferson Myhrman* (1781-1836); Tegnér, der 1826 blev biskop i Växjö, plagedes i sidste del af sit liv af tungtand. – *såg minns en tid...»: Tegnér's digt 'Till minnet af Olof Myhrman' (1836). – «Ockarna nyde...»: indskrift af Tegnér under en ætning af hans svigerfader, der døde 1811.*
- 74 *Geijers Ord*: fra *Minnen* (1834). – *Olof Trataja*: svensk sagnkonge, der efter overlevelingen ryddede skoven og grundlagde et rige i Värmland. – *Axel Oxenstierna*: (1583-1654), svensk rigskansler fra 1612. – *Carl Bonde*: (1581-1652), rigsråd, statholder i Värmland; fra 1637 leder af det senere Bergskollegiet – *Wävänner...»: ordene, hvormed Fausts sjæl befries fra Mefistofeles i Goethes Faust. – Menneske-Retighederne*: de frihedsrettigheder, der proklameredes ved den amerikanske revolution 1776 og den franske 1789 og 1793. – *Robert Fulton*: amerikansk opfinder (1765-1815), konstruerede dampskib.
- 75 *George Stephenson*: (1781-1848), engelsk ingeniør, udviklede lokomotiv og jernbaner. – *James Watt*: skotsk opfinder (1726-1819), forbedrede dampmaskinen. – *Samuel Morse*: amerikansk opfinder (1791-1872), udviklede telegrafen. – *Nils og John Ericsson*: Nils E. (1802-70) organiserede Sveriges jernbanevesen, hans broder John E. (1803-89) udvandrede til USA og blev kendt som opfinder. – *Samuel Ouren*: (1774-1854) moderniserede svensk industri. – *von Rosen*: Adolf Eugène v. R. (1797-1886) anlagde jernbaner. – *von Platen*: B.B. von P. (1766-1829) påbegyndte Göta-kanalen, se n.t.s. 78. – *Cornh*: Henry C. (1740-1800) opfandt metode til fremstilling af smedejern. – *Parvelli*: ikke identificeret.
- 76 *Svarnabals Gruber*: gruber med magnetisk jernmaln.
- 77 *Andreas Henström*: ikke identificeret. – *Claes Adolff Adelsköld*: (1824-1907) forestod ca 1850-75 bygningen af flere store jernbaneanlæg.
- 78 *Biskop Brask*: Hans B. (1464-1538), biskop i Linköping 1513-27, udkastede plan om at forbinde Vättern og Vänern med Østersøen. – *Göta Kanalen*: det forbinder Vänern med Østersøen, blev iværksat 1811. – *Fredrikshattekanalen*: forbinder Vänern med Kattegat; påbegyndtes allerede i 1660-tallet, men åbnedes først 1800 for trafik, anlægget udvidedes 1838-47 under ledelse af *Nils Ericsson*, se n.t.s. 75.
- 79 *Sjöfjärde Kanal*: forbinder Glänsfjorden med Vänern. – *Edersnäs*: ikke identificeret. – *Oliverosna*: fermentlig major Carl Adolf O. (1805-65).